

Ýaþululara sylag-hormat etmek.

Allaha hamd, Pygamberimiz Muhammede salawat we salam bolsun.

Ynsanlar bilen gatnaþykda edep-ahlak örän möhüm we täsirli zat bolanlygy üçin, gözel ahlak käbir ýurtlaryň Yslamy kabul etmegine sebäp bolandyryr. Indaneziýa, Malaýziýa, Filippin ýaly ýurtlaryň, halklarynyň musulman bolmagyna sebäp olan esasy zat dagwatçylar, fethler dälde. Ol ýerlere söwda üçin giden musulman täjirleriň ahlagy, dogruçyllygydyr. Dinimiz Yslam musulmanlara edeblerinde, ahlaklarynda we ynsanlar bilen gatnaþyklarynda iň gözel görnüşde bolmagy berk ündeyär.

Pygamberimiz Muhammet (sallallahu aleýhi we sellem) aýtdy:

أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا ، أَحْسَنُهُمْ حُلُقًا

“Iman edenleriň, imanlarynyň iň kämili, ahlagy iň gowy bolanydyr.” (رواه الترمذى) Tirmizi)

Pygamberimiz Muhammet (sallallahu aleýhi we sellem) aýtdy:

إِنَّمَا يُعْثِرُ لِأَنَّمَا مَكَارِمُ الْأَخْلَاقِ

“Men gowy ahlagy tamamlamak üçin ugradyldym.”

(رواه البيهقي والبزار) Beýhaki, Bezzar)

Yslamyň öwreden gymmatly ahlaklarynyň biri hem özüňden ululara we hususanam ýaþululara sylag-hormat etmek, olaryň gadyr-gymmatyny bilmek, olaryň haklaryny berjäy etmekdir. Ululara sylag-hormat edip, olaryň gadyr-gymmatyny bilmek barada köp hadyslar habar berilendir.

Pygamberimiz Muhammet (sallallahu aleýhi we sellem) aýtdy:

لَيْسَ مَنَا مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَفِيرَنَا ، وَيُوْقَرْ كَبِيرَنَا

“Kiçilerimize rehim etmeýän we ulularymyza sylag-hormat etmeýän bizden däldir.” (رواه الترمذى) Tirmizi)

Bu hadysda Pygamberimiz (sallallahu aleýhi we sellem) ululara sylag-hormatsyzlyk edýän we bu meselede sowuk-salalyk edýän kişilere berk duýduryş berip: **Bizden däldir** diýip, ägä edendir. **Bizden däldir**, diýmegi: Pygamberimiziň ýolunda däldir, diýmekdir.

Pygamberimiz Muhammet (sallallahu aleýhi we sellem) aýtdy:

إِنَّ مِنْ إِجْلَالِ اللَّهِ إِكْرَامُ ذِي الشَّيْبَةِ الْمُسْلِمِ ، وَحَامِلُ الْقُرْآنَ عَيْرُ الْعَالِيِّ فِيهِ وَالْجَافِيُّ عَنْهُ ، وَإِكْرَامُ ذِي السُّلْطَانِ الْمُغْسِطِ

“Saçy agaranañ musulmana, Kuran (hafyzyna) we adyl hökümdara sylag-hormat etmek, Allaha sylag-tagzym etmekdendir.”

(رواه أبو داود) Ebu Dawud

Buhari we Muslimde gelen hadysda, haçanda Pygamberimiziň (sallallahu aleýhi we sellem) ýanyyna birnäçe sahaba gelip, içlerinde iň kiçisi gürlemäge başlanda, Pygamberimiz (sallallahu aleýhi we sellem) Oňa: “**كَبِيرٌ كَبِيرٌ** manysy: **Uly gürlesin**” diýyär.

Ibn Omar (radiAllahu anhu) aýtdy: Pygamberimiziň (sallallahu aleýhi we sellem) dişini miswaklap oturanyny gördüm.

Soňra (oturanlaryň) iň ýaþulusyna miswak berdi we Pygamberimiz:

إِنَّ جَرِيلَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكَبَرَ

“Jibril maňa ululardan başlamagy (ýagny ilki bilen ululara hödür-kerem etmegi) buyúrdy” diýyär. (Ahmed احمد)

Hödür-kerem edilende ýaþululardan başlamalydyr. Söze başlanjak bolanda, sözi ilki bilen ýaþululara bermelidir. Olara ýüzlenenemizde sylag aňladýan sözler bilen ýüzlenmelidir. Hemise ýaþululara sylag-hormat, hyzmat etmelidir.

Olaryň öñündäki borçlarymyzy berjäy etmekde, gowşaklyk görkezmeli däldir. Olary ynijtjak, edepsiz söz we hereketlerden gaça durmalydyr.

Pygamberimiz Muhammet (sallallahu aleýhi we sellem) aýtdy:

مَا أَكْرَمَ شَابٌ شَيْخًا لِسِنَتِهِ إِلَّا فَيَضْنَ اللَّهُ لَهُ مَنْ يُكَرِّمُهُ عِنْدَ سِنِّهِ

“Yaþ kiçi ýaþula, ýaþululygy üçin sylag-hormat etse, Allah hem oňa ýaþy uly bolanda sylag-hormat etjegi nesip eder.” (رواه الترمذى) Tirmizi)

Ýahýa bin Said diýdi:

عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعْدٍ ، قَالَ : " بَأَعْنَا أَنَّهُ مَنْ أَهَانَ ذَا شَيْبَةً لَمْ يَمْتَحِنْ حَتَّى يَبْعَثَ اللَّهُ عَلَيْهِ مَنْ يُهِنُ شَيْبَةً إِذَا شَابَ

“Maňa habar berilişine görä: Kim ýaþula sylag-hormatsyzlyk etse, ony ynijtsa, Allah Tagala oňa şol edenini, özüne eden birini ugratmazdan ol kişi ölmez.”

Bu günüki ýaþlar ertirki ýaþululardyr. Özüňden ululara sylag-hormat etseň, ýaþ kiçilerden şonçalyk sylag-hormat görersiň. Musulman kişiniň ýaþlygy gidende, saçy-sakgaly agaranda, bili bükulende we ahyryede ýakynlaşanda, has hem bu dünýäň panylygyna, örän çalt geçýändigine gowy göz ýetityär. We tagat-ybadaty, zikri köpelýär.

Ibn Ebud Dünýä habar berýär:

رَوَى أَبُو الدِّنَّى عَنِ الْأَصْمَعِيِّ قَالَ: دَخَلَ سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ الْمَسْجَدَ فَرَأَى شَيْخًا كَبِيرًا فَدَعَاهُ، قَالَ: يَا شَيْخُ أَحْبَبُ الْمَوْتَ؟ قَالَ: لَا، قَالَ: بِمَ؟ قَالَ: ذَهَبَ الشَّيَّابُ وَشَرَّهُ، وَجَاءَ الْكَبِيرُ وَخَيْرُهُ، فَإِذَا قُدِّثَ قُدْسُ: بِسْمِ اللَّهِ، وَإِذَا قُدِّثَ قُدْسُ: الْحَمْدُ لِلَّهِ، فَلَمَّا أَحْبَبَ أَنْ يَقُولَ لِي هَذَا

Bir gün Süleyman bin Abdilmelik mesjide girýär we bir ýaþuluny görýär.

Soňra ýaþula seslenip: Ýaþuly ölümi gowy görýärmiiň? diýyär.

Ýaþuly: Ýok.

Süleyman bin Abdilmelik: Nâme üçin?

Ýaþuly: Ýaþlyk we ýaþlygyň şeri gitdi. Ýaþululyk we ýaþululygyň haýry geldi. Tursam Bismillâ diýyärin. Otursam Alhamdulillah diýyärin. Men bu ýagdaýyň dowam etmegini isleýärin, diýyär.

Bir çarwa arap Pygamberimiziň (sallallahu aleýhi we sellem) ýanyna gelip: Ynsanlaryň haýyrlysy kim? diýip, soraýar.

Pygamberimiz (sallallahu aleýhi we sellem) Oňa:

حَيْرُ النَّاسِ مِنْ طَالَ عُمُرُهُ وَحَسُنَ عَمَلُهُ

“Ömrü uzyn we amaly salyh, gowy bolan kişidir” diýip, jogap berýär. (Tirmizi)

Pygamberimiz Muhammet (sallallahu aleýhi we sellem) aýtdy:

الْبَرَكَةُ مَعَ أَكَابِرِكُمْ

“Bereket ulularyňyz bilendir.” (Ibn Hibba)

Allaha hamd, Pygamberimiz Muhammede salawat we salam bolsun.